

תאריך הורדה: 10 יולי 2026. מקור: עמוד 2, הצפה, 23 יוני 1957 *** מתוך אתר עיתונות יהודית היסטורית, הספרייה הלאומית ואוניברסיטת תא

יום אביב, 1957, במועדון הנוער, תל אביב

יום אביב, 1957, במועדון הנוער, תל אביב

יום אביב, 1957, במועדון הנוער, תל אביב

יום אביב, 1957, במועדון הנוער, תל אביב

יום אביב, 1957, במועדון הנוער, תל אביב

יום אביב ומושב

יום שלישי 11 ביוני. הוכרז כיום שבי

חון בעיר אלג'יר. הסטודנטים והלוחמים הוותיקים, שני הארגונים הצרפתיים העל־מפלגתיים החזקים בעיר, קראו לצבור להביע בדרך זו את אכלו וזמנו על הקרי בנות החפים מפשע שנפלו בידי טרורי עקוב מדם. ארבע הפצצות שהתפוצצו במטרה להקין את דמם של האירופאים בעיר, פוצצו את סכר השאננות וההבלי גה, והתפרצויות של זעם ויאוש שטפו את רחובות אלג'יר. העצבנות התוקפת את האלג'ירים בעת משברים ממשלתיים קיבלה הפעם, במשבר של ממשלת גי מולה, ממדים חמורים. המשחקים הפרלי־מנטריים בין הכוחות הפוליטיים בהרכ־בת הממשלה, בשעה שבעיה לאומית כאובה כבעיית אלג'יריה דורשת את פת־רונה העתיד והמהיר, הוסיפו שמן למדון־רת. התמרמרות הצבור בעיר אלג'יר, האלג'יריים אבדו מזמן את אמונם ב־מדינאים היושבים בשלול בפאריס ומש־קיפים על בעיית אלג'יריה מעל כור־סנתיים הנוחות. דרישתם ליד חוקה ב־אלג'יריה טרם מצאה את סיפוקה, למי־דות שנוציב אלג'יריה רוכסר לאקוסס אהור עליהם והוכיח כי הוא מבין לנפשם המרה.

המהומות בעיר באו להכריז בפני ה־ממשלה העתידה כי תושבי אלג'יריה האי־רופיים דורשים מעשים תקיפים ולא דיו־נים שגרתיים על פתרונות חששים. יותר משהמפגינים כלו חמתם במוסלמים הם שדרו אזהרה לפאריס.

יום שבתון מוחלף

אלג'יר לא ראתה יום כזה אפילו ב־6 לפברואר 1956, שעה שנערכו הפגנות זוערות לקראת כואו של גי מולה ל־ביקור באלג'יר.

לתושבים היה היום השלישי שהם היו בטלים ממלאכה לאחר שני ימי חג לבם לא נטה לשעשועים והם יצאו להתמוניהם לרחובות להשתתף בהלויות החללים. הרחובות המו אדם, אך חנוניות היו סגורות ללא יוצא מן הכלל, „הבראטר“, בתי הקפה המצויים בכל פינת רחוב, והמשרדים את לקוחותיהם שבעה ימים בשבוע הגיעו את תריס־חנויותיהם ה־ראשונים. אפילו לעתונים לא נמצאו זב־ים. הקיוסקים לעתונים היו סגורים על־מסגר, והמוסלמים מוכרי העתונים ליד תחנות החשמלית לא העיזו להראות את פניהם. החשמליות והמוניות נעלמו מן העין ונאלצתי לעשות את דרכי למרכז העיר ברגל.

שם עברתי את „ככר הממשלה“ ב־בניסה ל„קסבה“. ביום רגיל זורמים ה־מוסלמים בהרבושיהם האדומים, הרוכי־לים מכסים אותה בוכניהם, ומצחצחי הנעלים מכים על תיבות הצחצוח כמב־רשותיהם. היום נשתרר שקט בככר. ב־תוך הרובע הערבי נראו רק בורדים. ה־מוסלמים התחבאו בבתיהם מחשש מהי־גות. הככר עצמה דמתה לקסרקטין צב־אי. כאן על גבול הצרות והאיטלם, על־גבול של אדופאים ואפריקאנים, שמר־מנה צבאי עצום.

גם ככר האופרה השוקקת חיים בכל שעות היום היתה ריקה, לא נראו בה לא־החליפות השחורות ולא התרבושים ה־אדומים, ולא עשרות הילדים מצחצחי הנעלים השורצים בה תמידי.

באב אל־ואד
בראש המפגינים

„באב אל־ואד“, הרובע המאוכלס יהודי־דיים, היה ראשון למפגינים. 5 מהרגוי הפצצה באולם הריקודים של קזינו. לה־קרייגשׁ הם תושביו, וחמשתם יהודים. התקריות בבא אל־ואד החלו כבר מבעוד־יום. הצעירים שחזרו ביום שני בשעות הערב מהלויות ראשון החללים, הזמר הפופולארי היהודי לקי סטראק, עצרו מספר חשמליות, נפצו את חלונותיהם והכו את המוסלמים שנסעו בהם. היה זה האות הראשון לצורה שילבשו ההפ־גנות ביום השבתון של מחו־:

ביום שלישי החלו התקריות בבא אל־ואד, כבר וגשעות הבוקר המוקדמות ב־יותר. ה„מוזמביטיג״ (שבט ברברי מ־דרום אלג'יריה) שהשתלטו על צנף ה־מכולת בעיר לא ידעו בדווק את מקומם. הם סברו כי חנויות המזון שלהם החיו־ניות לצבור והמשרתות אותו גם בימי־ראשון, חייבות לעמוד לשרות הצבור גם ביום השבתון. אלא שראונם הסוב־נמפרש שלא כדון. גמון חלונות הראוה וארונות זכוכית אילצם להגיף מיד את תריסי חנויותיהם.

בשעה 9:30 היו כבר כל תושבי באב־אל־ואד ברחובות ועל המרפסות. קריאה של צעירים להתאסף בככר שלושת ה־שעונים במרכז הרובע, אספה אחריה אאות אחדות של נוער. ההפגנה הגדולה החלה לצעוד לעבר שכונה ערבית בקצה הרובע. משמר חזק של משטרה וצבא ל־י זה את המפגינים והליקופטר טס מעלי־הם והודיע על כיוון המסע. כשהגיעו המפגינים למטרותם הם מצאו לפניהם מחסום של כוחות בטחון גדולים. הצ־בא התל להדוף את המפגינים לאחור י־צור אותם לכמה קבוצות משנה. הקבר־צות שהתפזרו ברחובות השונים חזרו ונתאספו בככר אחת שבקצה הרובע, בדרכם הספיקו להפוך מספר מכוניות שבעליהן ערבים. להעלות באש מספר צריפונים, ולחץ מספר חנויות של מוס־למים.

המפגינים שמספרם הלך וגתרבה יד־שעה לשעה, החלו מארגנים צעידה ל־כוו ל„קסאבה“. מאות פיות צעקו בלי־הרף „אלג'יר פרנסיז, אלג'יר פרנסיז!“

יום אביב, 1957, במועדון הנוער, תל אביב

(מאת סופרנו באלג'יר)

כש־תברר למפגינים כי בככר הקרובה ממתינים להם כוחות בטחון גדולים, הם פתחו בריצה. שריקה חדה הריצה מאות חיילים, ומול מאות המפגינים עמדה חר־מת חיילים בכובעי פלדה נוצצים. חלק גדול מהמפגינים הספיקו לעבור את מח־סום החילים בטרם סגר עליהם.

אג'יר פרנסיז, אלג'יר פרנסיז

כאן, ברחבה שלפני הגמנסיה הגדולה ביותר באלג'יריה, שחלק גדול מהמפגי־נים מקבל או קבל בה חנוכה, התרחש קרב מזור.

הרעש והמהומה הגיעו עד מרכז העיר. ובדואי עוררו פחד גדול בלב המוסל־מים הגרים ברובע הערבי הסמוך. ה־נערים שמספרם הגיע עתה לאלפים צע־קו בלי הרף „אלג'יר פרנסיז, אלג'יר פרנסיז“. אופנועים ומכוניות צפרו ב־מכוניותיהם בקצב הצועקים. ממעל טר־טר המגנז של ההליקופטר, ומן הצד נשמעו הדפיקות שעשרות נערים הכו במקלות על חנויות ובתי קפה מוסלמים ונפצו את כל הריהוט שהיה שנים. מפקד כוחות הבטחון היה זקוק לתגבור־רת כי המפגינים הלכו ולחצו על אנשי ואלו לחנויות המוסלמיות ידו לא יכלה להושיע. לפתע פרצה שירה איררה: הכל שרו את ה„מרסילן“. היתה זו מקהלה שאלג'יר טרם שמעה כמותה. השירה רכ־כה את לב המפקד והמתסום נפתח לפני אלפי המפגינים. „אלג'יר פרנסיז“ – נשמעו עתה הקריאות חזקות שבעתיים, והמפגינים המשיכו בריצה.

התגבורת שלא הגיעה לככר, קבלה את פני המפגינים בשער ה„קסבה“. המפ־גינים שחשבו לפרוץ לקסבה ויתרו על־תכניתם והחלו לסגת, אם מפני שהיו שם כוחות צבא חזקים. מדי ואם מפני שהשעה היתה כבר 12:30, שהיא שעת אוכל מקודשת אצל הצרפתים.

הללויות חזקלים
אחרי הצהרים, שוב ברובע באב אל־יאד, נערכה הלוית ארבעה חללים, מהם שתי צעירות יהודיות. להלויות אלה הגיעו אלפי תושבים מכל קצות העיר. אלפי אנשים יהודים ונוצרים, עמדו ב־בית הכנסת „ציגון“ ובכביש שלידי, בעת שנערכו התפלות על ידי רבני אל־ג'יר.

לאחר ההלויות נתחדשו הפגנות ה־צעירים. קבוצות מפגינים העלו באש אצ־ווכני ושווק. נפצו והרסו את כל חנויות המוסלמים שברובע, מבלי שהותירו גם אחת שלמה.

בהפגנות, שמתח בהן הנוער „באב אל־ואד“, המשיכו בני נוער ברובעים אחרים. קבוצות נוער אחרות ארבו ב־כבישים ראשיים למכוניות מוסלמיות, עצרן והעלון באש, בתקרית אחת הרגי הצעירים את הנהג ופצעו קשה את שני נוסעיו. נהג מוסלמי אחר, שידע מן הסתם על גורל חבריו, עלה על מורס־ה ודרס אשה למות ופצע קשה כמה את־רים. הנהג נהרג במקום על ידי יריית

אלמוני. מוסלמים חפים מפשע שלמו בהונם ובחייהם בעד פשע הפצצות.

הצנחנים פשטו בעיר
בשעות הצהרים בישר ראיוו אלג'יר, על מנת להרגיע את התושבים, כי מפקדי הצבא החליטו להחזיר את הצנחנים ה־עירה. בשעתו היו הצנחנים אלו שגלי את מחסני הפצצות בעיר, והביאו שקט מוחלט לעיר למשך שלשת החדשים י־אחרונים.

הגנראל „מסר“ הנערץ, הואיל בכבורו ובעצמו לשדר לעם הודעה מיוחדת. ה־גנראל ביקש מהנוער להמנע מהתפר־עויות שאינן משרתות אלא את הטרור־ריסטים עצמם. הגנראל טען כי בהפגנות שונות משתתפים פרובוקטורים, וכי ה־צבור חייב שלא להגרר אחריהם.

בשעות הצהרים ככר נראו משמריה גדולים של צנחנים בברשים אדומים ו־כחולים כל רחובות העיר. הקהל קיבל את החיילים במחאות כפים. הרגשת רוחה ובטחון חזרו ללב התושבים.

הפגנות

ליד מצבת החייל האלמוני

מסורת היא באלג'יר, כי כל הפגנה פותחת או מסתיימת ליד מצבת החייל האלמוני. בשעות אחר הצהרים התארגנו שתי הפגנות גדולות בשני מקומות מר־כזיים בעיר. כשבקשו הצנחנים לפזר את ההפגנות התחילו המפגינים לצעוק: „אל מצבת החייל האלמוני“, קולונו הצנחנים נהג את שתי ההפגנות אל מצבת החיל האלמוני כדרישת המפגינים ושם, כשי־הוא רוכב על כתפי חייליו, נאם בפני המפגינים:

„ההפגנה הומאנית זו שאתם משתת־פים בה יכולה לשרת שרות רב בתנאי שהיא תשאר שקטה, בלי להביע את זעמכם בדרך של התפרעות. מינור ה־טרוריים הוא ענינו של הצבא והשלטון־נות. אל תקש עלינו את תפקידנו. בל נוריד את עצמנו לדרגת הטרוריסטים ואל נכה גם אנו בחפים מפשע. שימו־מבטחכם במנהיגים!“

ההמונים נתפזרו בשקט. אך כמה קבוצות מפגינים המשיכו בהתפרעויות ובי־כמה מקומות ארעו התנקשויות בין ל־ל־חמים ותיקים וסטודנטים לבין מפגינים אחרים.

עובר

בשעות הערב עברו מכוניות רם־קול ברחובות העיר והכריזו על הקדמת ה־עוצר משעה 9 בלילה במקום מחצית (עד 4 בבוקר). התושבים מהרו לבתיהם עייפים ממאורעות השבוע ומשלושה ימי בטלה.

ביום רביעי חזרו החיים למסלולם. המוסלמים חזרו לחנויותיהם הנתוצות והחלו להתקנים מחדש. בשוק באב אל־ואד עמדו הזבנים ושרתו אל הלקוחות על דוכנים שבורים ושרופים, כאילו לא ארע דבר.

עיתוני אלג'יר רשמו בכותרות מאי־רות עינים כי השקט חזר לעיר. הצנחנים ממשיכים לסייר בעיר, התושבים מהרו לעבודתם.